

Igor Hfarb

Ali smo že pripravljene na zgodbe o pandemiji?

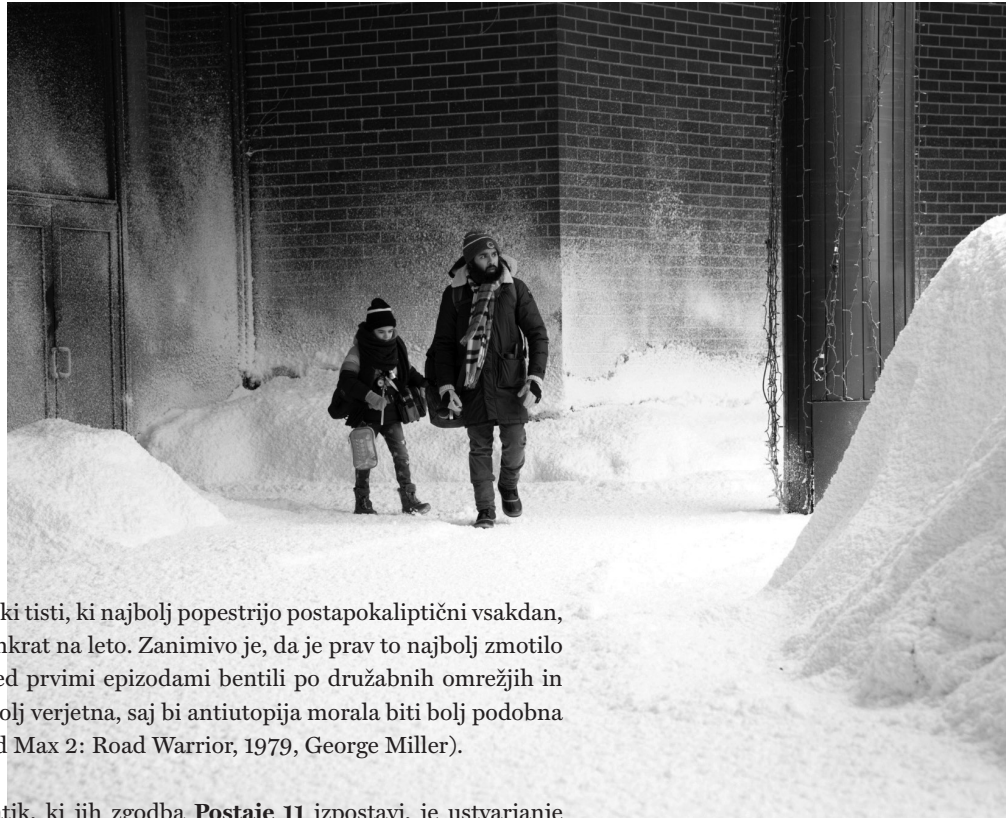
POSTAJA 11 | 2021–2022

Ali smo na pragu slovesa od pandemije (upamo) pripravljene na serijo o pandemiji in postapokaliptični družbi, ki jo ta prinese? Koncept se lahko zdi eksploatijski in neokusen, celo nepotreben, saj želimo to obdobje čim prej pustiti za sabo. A kot vsaka travma tudi to poglavje zgodovine potrebuje poglobljen premislek skozi umetnost in tukaj vstopi **Postaja 11** (Station Eleven, 2021–2022).

Postaja 11 ni zgodba o propadu civilizacije, temveč o upanju za njen ponovni vzpon na drugačnih temeljih. Osrednje dogajanje je postavljeno v leto 20 po pandemični apokalipsi, v kateri je umrla velika večina ljudi, in spremlja Potujočo simfonijo, skupino glasbenikov in igralcev, ki potuje med naselbinami v okolici Michiganskega jezera ter prireja koncerte in predstave Shakespearjevih del za zabave željne prebivalce. Hkrati poteka tudi pandemična zgodba Kirsten Raymonde (Mackenzie Davis v letu 20 in Matilda Lawler v letu 0), glavne igralki te skupine, ki jih je ob nastopu prvega vala štela osem, ko je igrala v predstavi »Kralj Lear« ter obtičala z neobičajnim skrbnikom. Ob tem se razvija še zgodba Arthurja Leanderja (Gael García Bernal), slavnega igralca z glavno vlogo v isti predstavi, ki ima močan vpliv na Kirsten in vse ostale like. Naslovna **Postaja 11** pa je risoroman, ki ga ustvarja Arthurjeva prva žena Miranda Carroll (Danielle Deadwyler) in ki nato za nekatere junake (povsem po naključju) dobi skoraj religiozno težo.

Serija temelji na knjižni uspešnici Emily St. John Mandel iz leta 2014, ki bo letos izšla tudi v slovenskem prevodu, tako da je zgodba nastala pred dejansko izkušnjo pandemije, je pa ta dodobra zaznamovala snemanje, ki je bilo vmes za daljši čas prekinjeno. To sicer ni vplivalo na kakovost serije, prej nasprotno, saj so bili ustvarjalci prisiljeni improvizirati s kostumi, lokacijami in sceno, ki so tako videti še bolj pristno post-civilizacijski, igralci pa so pri ustvarjanju likov lahko črpali tudi iz lastnih izkušenj izgube, izolacije in tesnobe. Priredba se precej oddalji od zgodbe romana, predvsem v smeri moralno bolj razgibanega sveta, saj nima absolutno pozitivnih ali negativnih likov. Osrednja dihotomija sveta je namreč zastavljena med ljudmi, rojenimi pred pandemijo, in tistimi po njej (t. i. pre-pani in post-pani), saj je prve zaznamovala travma hude izgube, slednji pa so osvobodjeni predsodkov in drugih cokel sodobne civilizacije ter pripravljene na izgradnjo novega sveta. Medtem ko se roman občasno z upanjem ozira na ponovno vzpostavitev civilizacijskih osnov, serija nastavlja temelje drugačne družbe, kjer morda ni več antibiotikov in bencina, a je več prostora za lepoto, umetnost in ljubezen.

Kljub fokusu v prihodnost je prve, pandemične epizode **Postaje 11** skorajda mučno gledati, saj prikaz praznjenja supermarketov, zablokiranih bolnišnic in vseprisotnih smrti sproži spomine na paniko z začetka 2020 (in več kasnejših), a **Postaja 11** to prelomnico predstavi z manj senzacionalizma in brutalnosti kot **Obstati** (The Stand, 2020, Josh Boone in Benjamin Cavell) in **Y: Zadnji človek** (Y: The Last Man, 2021, Eliza Clark), ki sta prav tako osnovani na priznanih starejših literarnih delih in sta bili posneti med pandemijo. Obe sicer vključujeta elemente fantastike, medtem ko je **Postaja 11** tipičen primer spekulativne fikcije. Čeprav se vse tri serije osredotočajo na življenje v novi realnosti, sta drugi dve bistveno bolj akcijsko naravnani in preživetje predstavljata na povsem osnovni ravni, medtem ko ima Potujoča simfonija (in posledično serija) moto izposojen iz **Zvezdnih stez**: »Ker zgolj preživeti ni dovolj.« Kot serija nazorno prikaže že v prvih kadrih, ki so postavljeni

v leto 20, so kulturni dogodki tisti, ki najbolj popestrijo postapokaliptični vsakdan, sploh ker se zgodijo zgolj enkrat na leto. Zanimivo je, da je prav to najbolj zmotilo nekatere gledalce, ki so med prvimi epizodami bentili po družabnih omrežjih in IMDb-ju, da zgodba ni dovolj verjetna, saj bi antiutopija morala biti bolj podobna **Cestnemu bojevniku** (Mad Max 2: Road Warrior, 1979, George Miller).

Ena izmed osrednjih tematik, ki jih zgodba **Postaje 11** izpostavi, je ustvarjanje skupnosti, pri čemer v prihodnosti leta 20 predstavi več različnih tipov skupnosti, od osnovnih vaških, ki se vzpostavljajo iz potrebe po sobivanju in sodelovanju, do bolj konservativnih in zaprtih, kot je skupina preživelih na majhnem letališču, pa do bolj ezoteričnih, kot sta Potujoča simfonija in kult »post-panov«, ki ga ustanovi skrivnostni Prerok na podlagi naukov iz risoromana **Postaja 11**. Tudi ta strip vključuje posebno postapokaliptično skupnost, vesoljsko postajo 11, na katero so se zatekli ljudje na begu pred vesoljsko invazijo in ki zdaj tavajo skozi vesolje, medtem ko spomini na življenje na Zemlji bledijo. Film prikaže strip, nekatere scene in liki se pojavijo v osrednji zgodbi, glavni junak doktor Enajst pa je tudi občasen narator serije. Ob prepletanju časovnih linij in številnih zgodb znotraj zgodbe – poleg risoromana zrcalo dogajanja v seriji postavijo tudi postavitve dram, predvsem **Hamleta**, in pa pesmi, ki jih simfonija ustvarja – je **Postaja 11** v nevarnosti, da se izgubi znotraj lastne kompleksnosti, a avtor Patrick Somerville z ekipo skozi format serije učinkovito izolira posamezne elemente znotraj epizod, širši kontekstualni elementi, ki se prepletajo skozi vso serijo, pa vabijo k ponovnemu ogledu.

Ali smo torej že pripravljeni za zgodbe o pandemiji? Če je ta tragična prelomnica naše dobe zgolj vsiljeni element zapleta, kot na primer pri filmu **Izolacija** (Locked Down, 2021, Doug Liman), ali pa potenciran do absurda kot v **Pesmi ptic** (Songbird, 2020, Adam Maso), prvem filmu, posnetem v Hollywoodu po prvotni zapori leta 2020, o katerem ni vredno izgubljati besed, potem najbrž ne. Če je zgodba dodelana, zanimiva in prispeva k širšemu razumevanju družbenega stanja, kot **Postaja 11**, potem pa vsekakor.